

**T.C.BAŞBAKANLIK
KAMU GÖREVLİLERİ ETİK KURULU**

1- KURULUŞ, AMAÇ VE KAPSAMI

Kurul, 25.5.2004 tarih ve 5176 sayılı ‘‘Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun’’ ile kamu görevlilerinin uymaları gereken saydamlık, tarafsızlık, dürüstlük, hesap verebilirlik, kamu yararını gözetme gibi etik davranış ilkelerini belirlemek ve uygulamayı gözetmek üzere kurulmuştur.

5176 sayılı Kanununun 2. maddesi gereğince, Kurul yeleri; biri kurul başkanı olmak üzere, Bakanlar Kurulu tarafından seçilmekte ve atanmaktadır. Kurul yeleri,

- Bakanlık görevi yapmış olanlar arasından bir ye,
- İl belediye başkanlığı yapmış olanlar arasından bir ye,
- Yargıtay, Danıştay, Sayıştay yeliği görevlerinden emekliye ayrılanlar arasından üç ye,
- Müsteşarlık, büyükelçilik, valilik, bağımsız ve düzenleyici kurul başkanlığı görevlerinde bulunmuş veya bu görevlerden emekliye ayrılanlar arasından üç ye,
- Üniversitelerde rektörlük veya dekanlık görevlerinde bulunmuş ğretim yeleri veya bunların emeklileri arasından iki ye,
- Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarında en üst kademe yöneticiliği yapmış olanlar arasından bir ye olmak üzere 11 üyeden oluşur.

Kamu Görevlileri Etik Kurulu Başkan ve yeliklerine, mezkur Kanununun 2. maddesi gereğince Bakanlar Kurulununun 10.8.2004 tarihli ve 2004/7791 sayılı kararıyla atama yapılmış ve Kurul ilk toplantısını 29.9.2004 günü gerçekleştirerek çalışmalarına başlamış bulunmaktadır.

Kurul yelerinin görev süresi dört yıldır. Sresi dolan yeler Bakanlar Kurulu'na yeniden seçilebilirler. Kurul yelerinin görev süresi dolmadan görevlerine son verilemez. Ancak yeler, ciddi bir hastalık veya sakatlık nedeniyle iş görememeleri veya atamaya ilişkin şartları kaybetmeleri halinde, atandıkları usule göre süresi dolmadan görevden alınır. Üyeler, görevi kötüye kullanmaktan veya yüz kıztarıcı bir suçtan mahkm olmaları halinde ise Başbakan onayıyla görevden alınır. Görevden alma nedeniyle veya süresi dolmadan herhangi bir sebeple boşalan Kurul yeliklerine bir ay içerisinde Bakanlar Kurulunca yeniden atama yapılır. Bu şekilde atanan ye, yerine atandığı üyenin görev süresini tamamlar.

Kurul, Başkanın daveti üzerine en az altı yeyle toplanır ve ye tam sayısının salt çoğunluğunun aynı yöndeki oyu ile karar verir. Toplantı kararları ilgililere duyurulur. Kurul ayda dört defa toplanır. Kurul Başkan ve üyelerinin toplantılara katılmaları esastır. Arka arkaya üç toplantıya veya bir yıl içinde toplam on toplantıya katılmayan üyeler istifa etmiş sayılırlar.

Kurulun sekreteryaya hizmetleri Başbakanlık Personel ve Prensipler Genel Müdürlüğü tarafından yerine getirilmektedir.

5176 sayılı Kanun; genel bütçeye dahil daireler, katma bütçeli idareler, kamu iktisadi teşebbüsleri, döner sermayeli kuruluşlar, mahalli idareler ve bunların birlikleri, kamu tüzel kişiliğini haiz olarak kurul, üst kurul, kurum, enstitü, teşebbüs, teşekkül, fn ve sair adlarla kurulmuş olan bütün kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan; yönetim ve denetim kurulu ile kurul, üst kurul başkan ve yeleri dahil tüm personeli kapsamaktadır.

Ancak; Cumhurbaşkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Bakanlar Kurulu üyeleri, Türk Silahlı Kuvvetleri ve yargı mensupları ile üniversiteler hakkında bu Kanun hükümleri uygulanmaz.

2- GÖREV VE YETKİLERİ

- Kamu görevlilerinin görevlerini yürütürken uymaları gereken davranış ilkelerini hazırlayacağı yönetmeliklerle belirlemek,
- Etik davranış ilkelerinin ihlal edildiği iddiasıyla re'sen veya yapılacak başvurular üzerine gerekli inceleme ve araştırmayı yaparak sonucu ilgili makama bildirmek,
- Kamuda etik kültürünü yerleştirmek üzere çalışmalar yapmak veya yaptırmak ve bu konuda yapılacak çalışmalara destek olmak.
- Kanun kapsamındaki kurum ve kuruluşlardan başvuru konusu ile ilgili olarak bilgi ve belge istemek, ilgili temsilcileri çağırıp bilgi almak,
- Gerektiğinde mal bildirimlerini incelemek (Mal bildirimlerindeki bilgilerin doğruluğunun kontrolü amacıyla ilgili kişi ve kuruluşlar -bankalar ve özel finans kurumları dahil- talep edilen bilgileri, en geç otuz gün içinde Kurula vermekle yükümlüdürler.),
- Hediye alma yasağının kapsamını belirlemeye ve en az genel müdür veya eşiti seviyedeki üst düzey kamu görevlilerince alınan hediyelerin listesini gerektiğinde her takvim yılı sonunda bu görevlilerden istemeye yetkilidir.

3- ETİK DAVRANIŞ İLKELERİ

5176 sayılı Kanununun 3 ve 7 nci maddelerine dayanılarak çıkarılan “Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik”te belirlenen etik davranış ilkeleri madde başlıkları itibariyle şunlardır;

- Görevin yerine getirilmesinde kamu hizmeti bilinci (Madde 5)
- Halka hizmet bilinci (Madde 6)
- Hizmet standartlarına uyma (Madde 7)
- Amaç ve misyona bağlılık (Madde 8)
- Dürüstlük ve tarafsızlık (Madde 9)
- Saygınlık ve güven (Madde 10)
- Nezaket ve saygı (Madde 11)
- Yetkili makamlara bildirim (Madde 12)
- Çıkar çatışmasından kaçınma (Madde 13)
- Görev ve yetkilerin menfaat sağlamak amacıyla kullanılmaması (Madde 14)
- Hediye alma ve menfaat sağlama yasağı (Madde 15)
- Kamu malları ve kaynaklarının kullanımı (Madde 16)
- Savurganlıktan kaçınma (Madde 17)

- Bağlayıcı açıklamalar ve gerçek dışı beyan (Madde 18)
- Bilgi verme, saydamlık ve katılımcılık (Madde 19)
- Yöneticilerin hesap verme sorumluluğu (Madde 20)
- Eski kamu görevlileriyle ilişkiler (Madde 21)
- Mal bildiriminde bulunma (Madde 22)

4- KAMU GÖREVLİLERİ ETİK SÖZLEŞMESİ

Yönetmeliğin,

23.maddesinde; “Kamu görevlileri, görevlerini yürütürken etik davranış ilkelerine uymakla yükümlü olup, Kanun kapsamındaki kamu görevlileri, bir ay içinde, yönetmelik ekinde yer alan "Etik Sözleşme" belgesini imzalamakla yükümlüdürler.” denilmekte,

Geçici 2 inci maddesinde de; “Bu Yönetmeliğin yayımı tarihinden itibaren üç ay içinde kapsam içindeki kamu görevlileri, 23 üncü maddede düzenlenen "etik sözleşme" belgesini imzalarlar ve bu belgeler personelin özlük dosyasına konulur.” denilmektedir.

Bahsi geçen kamu görevlileri etik sözleşmesi metni aşağıda verilmiştir:

“Kamu hizmetinin her türlü özel çıkarım üzerinde olduğu ve kamu görevlisinin halkın hizmetinde bulunduğu bilinç ve anlayışıyla;

* Halkın günlük yaşamını kolaylaştırmak, ihtiyaçlarını en etkin, hızlı ve verimli biçimde karşılamak, hizmet kalitesini yükseltmek ve toplumun memnuniyetini artırmak için çalışmayı,

* Görevimi insan haklarına saygı, saydamlık, katılımcılık, dürüstlük, hesap verebilirlik, kamu yararını gözetme ve hukukun üstünlüğü ilkeleri doğrultusunda yerine getirmeyi,

* Dil, din, felsefi inanç, siyasi düşünce, ırk, yaş, bedensel engelli ve cinsiyet ayrımı yapmadan, fırsat eşitliğini engelleyici davranış ve uygulamalara meydan vermeden tarafsızlık içerisinde hizmet gereklerine uygun davranmayı,

* Görevimi, görevle ilişkisi bulunan hiçbir gerçek veya tüzel kişiden hediye almadan, maddi ve manevi fayda veya bu nitelikte herhangi bir çıkar sağlamadan, herhangi bir özel menfaat beklentisi içinde olmadan yerine getirmeyi,

* Kamu malları ve kaynaklarını kamusal amaçlar ve hizmet gerekleri dışında kullanmamayı ve kullandırmamayı, bu mal ve kaynakları israf etmemeyi,

* Kişilerin dilekçe, bilgi edinme, şikayet ve dava açma haklarına saygılı davranmayı, hizmetten yararlananlara, çalışma arkadaşlarıma ve diğer muhataplarıma karşı ilgili, nazik, ölçülü ve saygılı hareket etmeyi,

* Kamu Görevlileri Etik Kurulunca hazırlanan yönetmeliklerle belirlenen etik davranış ilke ve değerlerine bağlı olarak görev yapmayı ve hizmet sunmayı taahhüt ederim.”

5- BAŞBAKANLIK GENELGELERİ

a) “Kamu Görevlileri Etik Kurulu” ile ilgili Genelge 2004/27

Genelgede özetle: ”5176 sayılı Kanunla Kamu Görevlileri Etik Kurulu’nun kurulduğu, bu itibarla, tüm kurum ve kuruluşlar tarafından, Kamu Görevlileri Etik Kurulu çalışmalarında ihtiyaç duyulacak konularda etkin işbirliği içinde bulunulması, Kurul tarafından istenen bilgi ve belgelerin süresi içerisinde verilmesi ve Kurul'un etkin ve verimli çalışmasını teminen her türlü destek ve katkının sağlanması” istenmektedir.

b) “Başbakan ve Bakanların Uğurlanma ve Karşılınmaları, Seyahatler ve Hediye Uygulaması” ile ilgili Genelge 2005/16

Genelgede özetle: ”Başbakan ve Bakanların yurt içi ve yurt dışına yapacakları seyahatlerde uygulanacak usul ve esaslar ile kamu personelinin geçici görevlendirme ve refakat gibi nedenlerle yaptıkları seyahat işlemlerinde izlenmesi gereken prosedür ile kamu kurum ve kuruluşlarınca hediye, eşantyon, plaket, şilt ve benzerlerinin tevcih edilmesi konularında dikkat edilmesi gereken hususlar düzenlenmiştir.”

Mezkur genelgenin “*C. Kamuda Tasarruf İlkeleri ve Hediye Uygulaması*” başlığı altında: “Kamuda kaynakların etkin kullanımı ve maliyetlerin düşürülmesi, sorumluluk ve tasarruf bilincinin yerleştirilerek yaygınlaştırılması, yönetime olan güvenin güçlendirilerek idarenin saygınlığının artırılması için, halkca tasvip edilmeyen tutum ve davranışlardan vazgeçilmesinin büyük önem taşıdığı belirtilmiştir.

Bu bağlamda:

1- Kamu görevlilerinin hediye alma ve menfaat sağlama konularında “Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik” hükümlerine uygun hareket etmeleri,

2- Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan personel tarafından, kurum amiri veya kurum üst düzey yöneticileri ile Bakan veya diğer siyasilere plaket, şilt ve benzerlerinin takdim edilmemesi,

3- KİT'ler de dahil olmak üzere piyasada mal ve hizmet üreterek rekabet ortamı içinde bulunan tüm kamu kurum ve kuruluşlarının müşteri, rakip veya tedarikçilerine yönelik olarak, rekabette kendilerine avantaj sağlamak üzere dağıtacakları eşantyon ve hediyeler dışında, hiçbir kamu yöneticisi veya personeline yılbaşı, bayram ve benzeri özel günler gerekçe gösterilerek, üretilen ürünler ile CD, ajanda, takvim, anahtarlık, saat, kalem, kalemlik ve benzeri türde hediye verilmemesi,

Hususlarına titizlikle uyulması uygun görülmüştür.”

6- KURUL GENELGELERİ/İLKE KARARLARI

a) “Hediye Alma Yasağı” (Madde 15) ile ilgili İlke Kararı 2007/1

İlke kararında özetle: “Kamu görevlilerinin doğrudan doğruya veya aracılıyla hediye istemeleri veya almaları, görevleri sırasında olmasa dahi menfaat sağlama amacı ile hediye kabul etmeleri yasaklanmış olduğundan, hediye alan ilgililer hakkında, etik açıdan (genel müdür ve üstü düzeydeki kamu görevlileri için Etik Kurulunca - diğer görevliler için yetkili disiplin kurullarınca) 5176 sayılı Kanun ve mezkur Yönetmelik gereğince gereken incelemenin yapılması” öngörülmektedir.

b) “Kamu Konutlarının Tahsis İşlemleri” ile ilgili Genelge/İlke Kararı 2008/1

İlke kararında özetle: “Üst düzey kamu görevlilerince kamu konutlarının tahsis ve tahliyesinde ilgili mevzuatında açıkça düzenlenmesine rağmen çeşitli sorunların yaşanması üzerine, konuya ilişkin olarak kurum yöneticilerine, lojman tahsis komisyonu başkan ve üyeleri ile ilgili kamu görevlilerine gerekli bilgilendirme ve uyarının yapılması” öngörülmektedir.

c) “24 Kasım Öğretmenler Günü” ile ilgili İlke Kararı 2008/2

İlke kararında özetle: “24 Kasım Öğretmenler Günü dolayısıyla özellikle ilköğretim kurumlarında öğretmenlere yönelik olarak bazı hediye uygulamalarının (altın ve benzeri), bu günün anlamını olumsuz yönde etkilediği, öğretmenlik mesleğinin itibarını zedelediği, öğrencilerde etik değerler konusunda şüpheler uyandırdığı, öğrenci-aile ve öğrenci-okul ilişkilerinde etik açıdan olumsuzluklar meydana getirdiği düşünüldüğünden, başta 24 Kasım Öğretmenler Günü olmak üzere, diğer gün ve haftalarda, günün anlamıyla uyumlu ve maddi değeri olmayan sembolik (çiçek ve benzeri) nitelikteki hediyeler dışındaki hediyelerin alınmaması konusunda “Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri İle Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik” in 15 maddesine göre başta mülki yöneticiler olmak üzere Öğretmenler Kurulu ile her kademedeki yönetici ve personelin gerekli dikkati göstermesi kararlaştırılmıştır.”

7- PROJELER

a) “Yolsuzluğun Önlenmesi İçin Etik Projesi” (30 Kasım 2007-30 Kasım 2009)

Kurul ile Avrupa Konseyi ve Avrupa Komisyonu tarafından ortak yürütülmekte olan “Türkiye’de Yolsuzluğun Önlenmesi için Etik Projesi” kapsamında 10 akademik araştırma yaptırılmaktadır.

Araştırma çalışmalarının amacı; kamu sektöründe etik uygulamaların geliştirilmesi ile ilgili çeşitli konularda, reformu teşvik eden/reforma engel olan faktörler, reform sürecine dahil olan kurumlar ile basın ve sivil toplumun rolü hakkında daha kapsamlı bir anlayış geliştirmektir. Araştırma sonuçlarından; Etik Kurulu, kurumların Etik Komisyonları ile diğer kamu, özel sektör ve sivil toplum kurum ve kuruluşları tarafından gelecekte yapılacak çalışmalara veri sağlamakta yararlanılacaktır.

b) "Kamu Yönetiminde Etik Kültürün Geliştirilmesi Projesi" (2010-2011)

8- İYİ UYGULAMA ÖRNEKLERİ

a) Çevre ve Orman Bakanlığı'nın Telefon Görüşmelerine İlişkin Kurumsal Uygulaması

Çevre ve Orman Bakanlığı, Başbakanlığın 26 Haziran 2003 tarihli ve 2003/39 sayılı Tasarruf Genelgesi'nin 8. maddesinin 3. fıkrası çerçevesinde, telefon faturalarında yer alan kişisel görüşmelerin ilgili kamu görevlisi tarafından ödenmesi uygulamasını gerçekleştirmektedir. Buna göre, 2006 yılından itibaren santrale dahili telefon numaralarından da yapılan görüşmelerin süre ve tutarını belirleyen tespit cihazı takılmış olup görüşme bedellerine göre belirlenen fatura dökümlerinden özel görüşmeler ilgili kamu görevlisi tarafından ödenmektedir.

Bu uygulama, Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri İle Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik'in "Kamu malları ve kaynaklarının kullanımı"na ilişkin 16. maddesi çerçevesinde etik kültürün geliştirilmesine katkı niteliği taşımaktadır.

b) Etik İlkelerle İlgili Hizmet İçi Eğitimlerin Verilmesi, Seminerlerin Düzenlenmesi

Kamuda görevli her kademe ve kadrodaki personelin uyması gereken davranış ve dürüstlük ilkelerinin ortak bir dürüstlük anlayışıyla oluşturulması, geliştirilmesi ve bu ilkelerin ihlal edilmelerinin önlenmesi, tüm personelin kamu hizmetinde esas alınan değerleri benimsemelerinin sağlanması amacıyla sistemli bir süreç dâhilinde hizmet içi eğitim programlarının düzenlenmesi ile seminerlerin verilmesi.

9- AKADEMİK AÇIDAN GENEL BAKIŞ VE ÖNERİLER

Etik kavramı Yunanca, karakter ve davranış anlamına gelen “etos” sözcüğünden türetilmiş olup, felsefenin, ahlaki değerleri inceleyen dalıdır. Etik, insana ne yapması ya da ne yapmamasını öneren bir dizi değerler bütünüdür. Bu değerleri ödevler, erdemler, ilkeler ve toplumun çıkarları olarak dört kümede incelemek mümkündür. Ödev, kişinin işgal ettiği rolden beklenen davranışlardır. Erdem, iyi bir insanı tanımlayan özelliklerin tümüdür. İlke, davranışları biçimlendiren temel doğrulardır. Toplumun çıkarı ise toplumun genelinin yararına olan her türlü eylemdir. Bir bütün olarak incelendiğinde bu değerler bütünü, etik davranışın çerçevesini belirlemektedir.

Kamu yönetiminde kamu görevlilerinin davranışlarında iki temel etken rol oynamaktadır. Bunlardan biri yasalar, diğeri ise etik değerlerdir. Yasalar, kamu görevlilerinin davranışlarını dışsal olarak belirlemekte ve denetlemekte iken, etik değerler, davranışı içsel olarak yönetmekte ve denetlemektedir. Davranışların dıştan belirlenmesinde rol oynayan yasalar ve kurallar, kamu görevlilerini kamu yararı doğrultusunda eylemde bulunmaya zorlamakta, etik ilkeler ise kamu görevlilerinin eylemlerini, bireysel ahlaki değerleri referans alarak yapmasını gerektirmektedir. Bu perspektiften bakıldığında kamu yönetimi etiğini, kamu görevlilerinin görev alanları ile ilgili her türlü eylemi, yasa ve bireysel ahlaki değerleri bir potada eriterek yapması şeklinde tanımlamak mümkündür.

Diğer taraftan kamu yönetiminde bir etik hiyerarşisinden bahsetmek mümkündür. Hiyerarşinin ilk basamağında kamu görevlilerinin “bireysel ahlak” yapıları yer almaktadır. Bireysel ahlak, kamu görevlisinin kendi öznel geçmişi tarafından biçimlendirilmektedir. Örneğin, aile etkisi, dini inancı, kültürel ve toplumsal değerler etkisi ve bireysel tecrübeler kamu görevlisinin ahlaki yapısını belirleyen parametrelerdir. Hiyerarşinin ikinci basamağında “mesleki etik” bulunmaktadır. Mesleki etik ise, kamu görevlisinin görevini yaparken, mesleğin gerektirdiği normlar çerçevesinde davranmasıdır. Üçüncü basamakta ise “örgütsel etik” bulunmaktadır. Örgütsel etik, kamu görevlilerinin eylemlerini örgütsel amacın gerçekleşmesi doğrultusunda belirlenmiş bulunan kurallara göre yapmasıdır. Hiyerarşinin son basamağını ise “toplumsal etik” oluşturmaktadır. Toplumsal etiğin merkezinde ise kamu görevlilerinin bir taraftan bireyi koruyan tutum ve davranışlar sergilemesi diğer yandan ise toplumun bir bütün olarak gelişmesine katkı sağlayacak biçimde davranmalarıdır. Bu çerçevede kamu görevlilerinin sorumluluk alanları ile ilgili olarak kimi etik değerleri içselleştirmesi ve buna göre eylemlerde bulunmaları genel bir beklentidir.

Kamu yönetimine hakim olması gereken belli başlı etik ilkeleri ise şu şekilde sıralamak mümkündür:

- Öncelikli olarak kamu görevlileri yasalara ve örgütün misyonuna karşı sorumlu olmalıdır.
- İkinci olarak kamu görevlileri, kamu çıkarını sağlamaya yönelik tutum ve davranış içerisinde olmalı ve dolayısıyla, sahip oldukları kimi yetkiyi kendi çıkarları için işe koşmamaları gerekmektedir.
- Diğer yandan kamu görevlilerinin kendilerini kamu yararını gerçekleştirmeye adanmaları ve bunu yaparken, adil, dürüst, açık ve hoşgörülü olmaları gerekmektedir.
- Ayrıca kamu görevlileri yapmış oldukları eylemlerin sorumluluğunu üzerlerine alabilmeli ve demokratik değerlere saygılı olmaları da önem kazanmaktadır.
- Bunun dışında kamu görevlilerinin etik değerleri, örgütsel yaşamın tümüne egemen kılınmaları ve kararlarını ahlaki değerleri referans alarak vermeleri gerekmektedir.
- Kimi durumlarda kamu yöneticileri karar alırken bazı etik açmazlarla karşılaşabilmektedirler. Bu durumda yöneticilerin anayasaya, yasalara, ulusa, mesleğe, aileye, kendisine, sivil toplum kuruluşlarına, kamu yararına, genel refaha ve insanlık değerlerine bağlı kalarak karar almaları gerekmektedir.

Kamu yönetiminde en sık karşılaşılan etik dışı davranışları ise şu şekilde sıralamak mümkündür:

- Haksız mal edinme,
- İrtikap (kötü iş yapma, kötülük etme),
- İhtilas (aşırma),
- Zimmete para geçirme,
- Kaçakçılık,
- Resmi ihaleye fesat karıştırma,
- Görevin gerektirdiklerini yapmaktan kaçınma,
- Yetkiyi kötüye kullanma,
- Gücün istismar edilmesi (korkutma ve işkence yapmak),
- Kayırmacılık ve ayrımcılık yapmak,
- İhmal,
- Yaranma (dalkavukluk),
- Hakaret,
- Kötü alışkanlıklar,
- Dedikodu ve aracılar yoluyla iş yürütme,

gibi eylem ve uygulamalar bulunmaktadır. Ancak, kamu yönetiminde etik dışı davranışlardan bahsedildiğinde pek çok insanın aklına “yolsuzluk” ve yolsuzluğun yaygın bir

türü olan “rüşvet” gelmektedir. Bu nedenden dolayı yolsuzluk ve rüşvet daha ayrıntılı bir biçimde tartışılmaktadır.

Kamu yönetiminde etik dışı davranışların görülmesinin nedenlerini de şu şekilde sıralamak mümkündür:

- Etik dışı davranışların pek çok nedeni bulunmakla birlikte bu nedenlerin başında işgören ücretlerinin düşük olması gelmektedir. Bunu sırasıyla, etik dışı davranışlara imkan sağlayacak fırsatların oluşması ve cezalandırıcı uygulamaların görece düşük olması izlemektedir. Buna karşın, ücretlerin görece tatminkar olduğu, etik dışı davranışlara yol açabilecek imkanların fazla olmadığı ve yaptırımların caydırıcı olduğu durumlarda, başta yolsuzluk olmak üzere diğer etik dışı davranışların görülme oranı düşmektedir.
- Diğer yandan kamu yönetiminde etik dışı davranışların yaygınlaşmasının en önemli nedeni, devletin kamu hizmeti üretmedeki başarısızlığıdır.
- Bunlara ek olarak, devletin hacminin büyük olması, yolsuzluğu besleyen en önemli nedenlerden biridir.
- Etik dışı davranışların bir diğer nedeni ise kamu görevlilerinin iyi niyetli olmalarıdır. Kamu görevlileri, kimi kez kendi düşüncelerine göre, devletin çıkarını korumak amacıyla kuralları esnek olarak uygulayabilmektedir. Bu ise hukuk devletini tehlikeye düşürmektedir.
- Bir diğer neden ise kamu görevlilerin kuralları iyi bilmemesidir. Çünkü kamu görevlileri yasalar, yönetmelikler, yönergeler ve çeşitli düzenleyici işlemler sağanağı altındadırlar. Bu durum kamu görevlilerini kimi zaman mevzuat dışı davranmaya itebilmektedir.
- Bilinen bir diğer neden ise “benlik güç gösterisidir”. Zaman zaman kamu görevlileri özellikle devlet, ulus ve yurt gibi kavramlar söz konusu olduğunda, kendi bildikleri yolun en iyisi olduğuna inanmakta ve bu uğurda yasal olmayan yollara sapabilmektedirler.
- Kamu görevlilerinin “açgözlü” olmaları da önemli değişkendir. Diğer bir deyişle bazı kamu görevlileri kısa yoldan zengin olmak için ahlak dışı kimi eylemler içerisine girebilmektedirler.
- “Arkadaşlık” ise kamu görevlilerini etik dışı davranışlar sergilemeye iten bir diğer önemli nedendir. Bazı kamu görevlileri kimi zaman bir dosta yardım etmek amacıyla, yasalara aykırı bir biçimde, kamusal araç, gereç ve malzemeyi işe koşabilmektedir.
- Diğer yandan bazı kamu görevlileri emeklilik ya da başka nedenlerle işten ayrıldıktan sonra kamu yönetiminden çıkar sağlamak yönünde tutum ve davranış içerisine girebilmektedir. Özellikle devletle bağıntılı bir sektörde iş gören kimi özel sektör kuruluşları bu kamu görevlilerini işe almak suretiyle kendi işlerini daha hızlı gerçekleştirebilmektedir.
- Bunların dışında kimi kamu görevlileri üstlerinin gittiği yoldan gitmeyi ve onunla birlikte hareket etmeyi benimsemişlerdir.
- Kamu görevlilerini etik dışı davranmaya iten diğer bir neden ise, bu kamu görevlilerinin ne pahasına olursa olsun kendi yönetsel konumlarını devam ettirmek amacıyla her türlü ahlak dışı tutum ve davranış içerisine girmeleridir.

Etik Dışı Davranışların Önlenmesi Hususunda Yapılan Öneriler:

Kamu yönetimi alanında araştırma yapan pek çok bilim insanı, başta yolsuzluk olmak üzere pek çok etik dışı davranışın önlenmesinde, “**izleme**”nin önemli bir etken olduğunu düşünmektedir. Bunun, etik dışı davranışların yapılma sıklığını düşüreceği ve caydırıcı bir etkiye yol açacağı konusunda ortak bir düşünce gelişmiş bulunmaktadır.

Bu tedbire ek olarak, kamu yönetiminde etik ilkelerin hakim bir anlayışa dönüşmesi için özetle; kamu yönetiminin siyaset baskısından kurtarılması ve özerkleştirilmesi, kamu personel istihdam ve ücret politikasının kamu görevlilerini bu tür tutum ve davranışa girmelerini gerekli kılmayacak bir yapıya kavuşturulması, kamu yönetiminde şeffaflık ve hesap verebilirlik mekanizmalarının işler hale getirilmesi, kamu personelinin hizmet içi eğitim faaliyetleri vasıtasıyla etik davranışlar konusundaki duyarlılıklarının canlı tutulmasının sağlanması gerekmektedir.